

Mokesčių ir teisės naujienų apžvalga

Birželis, 2017

Kaip ir kiekvieną mėnesį, tarptautinė audito ir verslo konsultacijų bendrovė Deloitte Lietuva Jus supažindina su Mokesčių ir teisės departamento parengtu naujienlaiškiu. Jame pateiktos mūsų ekspertų įžvalgos apie svarbiausias šios srities naujienas ir pokyčius.

Mokesčių naujienos

Priimtas Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 61 straipsnio pakeitimas

2017 m. gegužės 23 d. priimtas Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 61 straipsnio pakeitimas, nustatantis prievolę tam tikrus reikalavimus atitinkantiems mokesčių mokėtojams teikti informaciją apie tarptautinių įmonių grupių dalyvius VMI. Apie pakeitimą plačiau rašėme čia (nuoroda į praėjusio mėn. naujienlaiškį).

Šis pakeitimas įsigaliojo 2017 m. birželio 5 d.

Daugiau informacijos rasite [čia](#).

Priimtas įsakymas „Dėl Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo prekybos su Europos Sąjungos valstybėmis ataskaitų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo

Birželio 7 d. įsigaliojo Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1B-432 „Dėl Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) mokėtojo prekybos su Europos Sąjungos valstybėmis ataskaitų teikimo elektroniniu būdu taisyklių patvirtinimo“. Šiuo įsakymu pakeičiama PVM mokėtojų prekybos su Europos Sąjungos valstybėmis (toliau – Intrastato) ataskaitų pateikimo sistema ir panaikinamos PVM mokėtojų ir kitų asmenų, veikiančių PVM mokėtojo vardu (toliau – Tarpininkas), sudarytos sutartys dėl Intrastato ataskaitų teikimo internetu.

Atsižvelgiant į tai, PVM mokėtojai ir Tarpininkai, turintys prievolę teikti Intrastato ataskaitas, privalo užsiregistruoti „Elektroninių paslaugų“ portalo priemonėmis „Intrastato ataskaitų priėmimas ir patvirtinimas“ elektroninės paslaugos gavėju.

Įsakymą galite rasti [čia](#).

Pristatytos naujos funkcijos PVM deklaracijos išmaniojoje mokesčių administravimo sistemoje

Nuo birželio 8 dienos išmaniosios mokesčių administravimo sistemos (i.MAS) elektroninių PVM sąskaitų faktūrų duomenų teikimo (toliau - i.SAF) posistemio vartotojai gali ne tik pateikti PVM sąskaitų faktūrų registrus, išrašyti ir gauti elektronines PVM sąskaitas faktūras (paslauga skirta smulkiajam verslui), bet ir užsisakyti preliminaros PVM deklaracijos paslaugą.

Preliminari deklaracija bus formuojama i.SAF, naudojant PVM mokėtojo į sistemą pateiktus duomenis ir bus perduodama į elektroninio deklaravimo sistemą (EDS) mokesčių mokėtojo peržiūrai/papildymui/tvirtinimui, siunčiant informaciją apie parengtą preliminarią deklaraciją. Vartotojai taip pat turės galimybę pridėti bei patvirtinti papildomą informaciją.

Kontaktai:

Kristine Jarve
Mokesčių ir teisės departamento partnerė

+370 5 255 3000

kjarve@deloittece.com

Lina Krasauskienė
Mokesčių ir teisės departamento vyresnioji projektų vadovė

+370 5 255 3000

lkrasauskiene@deloittece.com

Tomas Davidonis
Advokatas, vyresnysis projektų vadovas

+370 5 255 3000

tdavidonis@deloittece.com

Nuo birželio 15 dienos išmaniosios mokesčių administravimo sistemos (i.MAS) elektroninių PVM sąskaitų faktūrų duomenų teikimo (toliau - i.SAF) posistemio vartotojų duomenys bus tikrinami naudojant VMI sąskaitų faktūrų kryžminio sutikrinimo funkciją.

Pateikus PVM sąskaitų faktūrų registrus iki numatyto duomenų pateikimo termino pabaigos, po kelių dienų i.SAF portale bus pranešama apie kryžminį sutikrinimą, radus neatitikimus – papildomai apie juos pranešama. Kas mėnesį siunčiami pranešimai leis palyginti mokesčių mokėtojų į i.SAF pateiktų PVM sąskaitų faktūrų duomenis.

Daugiau informacijos rasite [čia](#) ir [čia](#).

Teisės naujienos

Sumažėjo darbuotojų vidutinis darbo užmokestis Lietuvoje

Gegužės mėnesio pabaigoje Lietuvos statistikos departamentas paskelbė, kad pagal 2017 m. pirmojo ketvirčio duomenis, vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Lietuvoje yra 817,6 EUR.

Daugiau informacijos rasite [čia](#).

Priimti Užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimai

2017 m. gegužės 25 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Užsieniečių teisinės padėties įstatymo pakeitimus, įgyvendinančius ES direktyvos 2014/66/ES nuostatas ir keičiančius leidimų laikinai gyventi Lietuvoje išdavimą užsieniečiams, kurie yra siunčiami dirbti į Lietuvoje veikiančią užsienio valstybės įmonės atstovybę, filialą ar grupės įmonę.

Pagrindinės naujovės:

- Galimybė priimančiajai įmonei Lietuvoje pateikti prašymą dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo į Lietuvą komandiruojamam darbuotojui;
- Trumpesnis prašymo nagrinėjimo laikotarpis: prašymas dėl laikino leidimo gyventi turi būti išnagrinėtas ir sprendimas priimtas ne vėliau kaip per 2 mėnesius (įprastine tvarka) arba ne vėliau kaip per 1 mėnesį (skubos tvarka);
- Trumpalaikis judėjimas įmonių grupės viduje (atsiranda galimybė perkelti komandiruotą darbuotoją Europos Sąjungoje veikiančių grupės įmonių viduje iki 90 dienų laikotarpiui) ir kt.

Pakeitimai įsigalios nuo 2017 m. rugsėjo 1 d.

Daugiau informacijos rasite [čia](#).

Priimtas naujas darbo kodeksas

2017 m. birželio 6 d. Seimas priėmė naujos redakcijos darbo kodeksą.

Naujovės numatytos šiose srityse:

- Darbo sutarties nutraukimas: keičiami darbo sutarties nutraukimo pagrindai, trumpinami įspėjimo apie atleidimą iš darbo terminai, keičiamas išeitinių išmokų dydis;
- Keičiama darbo laiko, viršvalandžių ir kasmetinių atostogų skaičiavimo tvarka;
- Darbo sutarčių rūšys: įstatymas numato naujas darbo sutarčių rūšis t.y. darbo vietos dalijimosi, projektinio darbo, darbo keliems darbdaviams, pameistrystės ir kt.

Priimtas darbo kodeksas įsigalios nuo 2017 m. liepos 1 d.

Daugiau informacijos galite rasti specialioje [Deloitte apžvalgoje](#).

Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas įsigalios jau greičiau kaip po metų

Nuo 2018 m. gegužės 25 d. Asmens duomenų apsaugos direktyvą 95/46/EC (toliau- Direktyva) pakeis Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (toliau- BDAR). BDAR bus tiesiogiai taikomas kiekvienoje Europos Sąjungos Valstybėje narėje, todėl tikimasi, jog jis sukurs vientisą asmens duomenų apsaugos taisyklių sistemą vienodai taikomą visoje Sąjungoje.

Valstybinė asmens duomenų apsaugos inspekcija atkreipia dėmesį, kad jau dabar būtų tikslinga atlikti šiuos veiksmus:

- Paskirti už duomenų apsaugą atsakingą asmenį ar padalinį, kuris padėtų institucijai pasirengti taikyti BDAR;
- Įsivertinti atliekamą asmens duomenų tvarkymo veiklą, t. y. peržiūrėti, kokie asmens duomenys ir kokiais tikslais tvarkomi, kokie teisiniai pagrindai, kuriais grindžiamas asmens duomenų tvarkymas;
- Nustatyti prioritetinius veiksmus, skirtus užtikrinti asmens duomenų tvarkymo atitiktį BDAR, įvertinant didžiausią riziką žmogaus teisėms bei laisvėms;
- Įsivertinti, ar pagal BDAR institucijai nekyla pareiga atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą;

BDAR numatytas reguliavimas remiasi duomenų valdytojų ir duomenų tvarkytojų, t. y. organizacijų, savo veikloje naudojančių asmens duomenis, skaidrumu ir atskaitomybe. BDAR atsisakyta pareigos pranešti VDAI apie asmens duomenų tvarkymą bei įtvirtintas atskaitomybės principas. Tai reiškia, kad duomenų valdytojai privalės imtis priemonių, kad tinkamai įgyvendintų BDAR reikalavimus, ir privalės sugebėti tai įrodyti. Taigi, duomenų valdytojams suteikiama daugiau laisvės veikti be išankstinės priežiūros institucijos kontrolės, tačiau kartu tai reiškia ir didesnę atsakomybę bei išsamius namų darbus įdiegiant bei įgyvendinant naujas taisykles, politikas, kitas prevencines priemones.

Daugiau informacijos rasite [čia](#) ir [čia](#).

Europos Centrinis Bankas paskelbė vadovų atrankos gaires

Europos Centrinis Bankas (ECB) paskelbė bankų valdymo organų **kompetencijos ir tinkamumo vertinimo gaires**, kurių turėtų laikytis euro zonos šalių sisteminės svarbos bankai, prieš skirdami asmenis eiti vadovų pareigas.

Mažesnės svarbos bankai, kuriuos prižiūri nacionalinės priežiūros institucijos, glaudžiai bendradarbiaudamos su ECB, šiomis gairėmis turėtų vadovautis licencijavimo ir kvalifikuotos akcijų dalies įsigijimo procesų metu.

Banko valdymo organai turi būti tinkami, vykdydami savo pareigas, turi siekti subalansuotų verslo sprendimų, tokiu būdu užtikrinant ne tik kredito įstaigos finansinę padėtį, bet ir visos bankų sistemos reputaciją. Numatyti aiškūs valdymo organų tinkamumo ir kompetencijos vertinimo kriterijai. Detaliai paaiškinamos politikos, praktikos, procesai, kurie bus vertinami ECB atliekant banko valdymo organų tinkamumo ir kompetencijos testą.

Daugiau informacijos rasite [čia](#).

Kredito unijų paskolų komiteto narių sprendimas dėl metinių išmokų (tantjemų) skyrimo

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2017 m. gegužės 18 d. priėmė nutartį, civilinėje byloje Nr. e3K-3-234-469/2017, susijusią su kredito unijų narių teise balsuoti visuotiniame susirinkime dėl metinių išmokų (tantjemų) skyrimo.

Aukščiausiojo teismo požiūriu, Kredito unijų įstatymo 14 straipsnio 3 dalies aiškinimas, kad kredito unijos nariui draudimas balsuoti taikomas ne tik tuomet, kai sprendžiamas jo narystės unijoje klausimas, ar konkrečiais įstatuose įtvirtintais atvejais, bet, kai unijos narys yra tiesiogiai suinteresuotas, nėra pagrįstas, nes neproporcingai ribotų kredito unijos nario teisę balsuoti, kadangi apima visus atvejus, kai narys įgyvendina savo balsavimo teisę kredito unijos susirinkime.

Tačiau teisėjų kolegija pabrėžė, kad paskolų komiteto pirmininko statusas skiriasi nuo paskolų komiteto nario statuso, nes jis yra unijos vadovas. Jis priskirtinas priežiūros funkcijas vykdančių valdymo organų nariams, todėl paskolų komiteto pirmininkui turėtų būti taikomas ne tik kredito unijos įstatų 9 straipsnio 3.3 punkte įtvirtintas draudimas balsuoti, bet ir fiduciarinės pareigos, išdėstytos CK 2.87 straipsnyje, – pareiga vengti situacijos, kai jo asmeniniai interesai prieštarauja ar gali prieštarauti juridinio asmens interesams.

Kredito unijų įstatymas nereglamentuoja metinių išmokų (tantjemų) dydžių, jų skyrimo pagrindų, nenustato kriterijų, kuriais vadovaudamasis kredito unijos visuotinis narių susirinkimas spręstų esant pagrindą išmokėti metines išmokas, tačiau teisėjų kolegija akcentavo, kad visais atvejais toks sprendimas turi atitikti bendruosius protingumo ir sąžiningumo principus, neprieštarauti

kredito unijos ir jos narių interesams bei atitikti kredito unijos paskirtį. Aplinkybė, kad Kredito unijų įstatyme nėra įtvirtinti kriterijai, kuriems esant tantjemų išmokėjimas būtų pripažįstamas pagrįstu, nereiškia, kad nutarimas skirti tantjemas negali būti pripažintas prieštaraujančiu sąžiningumo ar protingumo principams.

Teisėjų kolegijos vertinimu, tantjemų skyrimas paskolų komiteto nariams turi būti susijęs su paskolų komiteto atliktų funkcijų rezultatais, o ne vien dėl paties nario turimo statuso (buvimo paskolų komiteto nariu).

Teismų praktikos apžvalga dėl vadovų civilinės atsakomybės

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – LAT), atsižvelgęs į susiklosčiusią situaciją, 2017 m. balandžio 4 d. paskelbė pirmąją teismų praktikos apžvalgą dėl bendrovės valdymo organų civilinės atsakomybės reglamentuojančių teisės normų taikymo LAT praktikoje. Apžvalgoje daugiausia analizuojami būtent vienasmenio įmonės valdymo organo, įmonės vadovo, pareigų bei civilinės atsakomybės klausimai.

LAT pažymėjo, kad skirtingų valdymo organų civilinė atsakomybė už įmonei padarytą žalą turi būti atribojama ir paskirstoma atsižvelgiant į tai, kad kiekvieno valdymo organo pareigos yra savarankiškos. Jei reiškiamas reikalavimas atlyginti žalą dėl sandorio, kurį sudarė įmonės vadovas, tačiau šiam buvo gautas valdybos pritarimas, atsakomybė už tokį sandorį tenka įmonės valdybai, jei nėra vadovo kaltės. Jei konstatuojama ir vadovo kaltė, vadovas ir valdyba atsako pagal dalinės atsakomybės taisyklės, pagal kiekvieno jų kaltės laipsnį.

Praktikoje neretai įmonės *de jure* vadovas nėra paskirtas arba, esant paskirtam vadovui jo funkcijas atlieka kitas asmuo, todėl pripažįstama, kad tokiais atvejais faktiniam vadovui taip pat gali kilti civilinė atsakomybė už įstatymuose nustatytų pareigų nevykdymą ar netinkamą jų vykdymą. Pripažinus, kad teisės aktų nustatyta tvarka vadovu nepaskirtas asmuo sistemingai atliko funkcijas, kurias paprastai atlieka vadovas, jo atsakomybė už neteisėtais veiksmais įmonei padarytą žalą taikoma kaip *de jure* vadovui. Tuo atveju, kai, esant paskirtam *de jure* vadovui, bendrovei vadovauja faktinis vadovas, įstatymuose nustatytų pareigų privalo laikytis abu įmonės vadovai.

Bendru atveju valdymo organų civilinė atsakomybė mokiai įmonei yra tiesioginė, o įmonės valdymo organų atsakomybė bankrutuojančios įmonės kreditoriams yra subsidiari. Vadovas kreditoriams atsako kaip papildomas skolininkas tokia apimtimi, kiek prievolės nevykdo tiesioginis skolininkas – įmonė.

LAT praktikoje pripažįstama, kad kreditorius gali pareikšti tiesioginį ieškinį įmonės vadovui, bet tik tokiu atveju, jeigu šis padarė tiesioginę žalą konkrečiam kreditoriui, o ne išvestinę žalą kreditoriams kaip interesų grupei dėl netinkamo valdymo ar dėl to, kad laiku neišskėlė bankroto bylos. Taigi kreditorių teisė pareikšti tiesioginį ieškinį ribojama ne bankroto proceso stadijos, o pasirinktu ieškinio pagrindu.

LAT yra nurodęs, kad vadovui kyla dvejetainio pobūdžio atsakomybė: *materialinė atsakomybės pagal darbo teisę, o civilinė atsakomybė grindžiama visiško žalos atlyginimo principu*. Įmonei padarius žalos dėl pareigų, nustatytų kaip įmonės darbuotojui, pažeidimo taikoma materialinė darbuotojo atsakomybė. Darbuotojas privalo atlyginti visą padarytą žalą, bet ne daugiau kaip jo 3 vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio, išskyrus atvejus, kai darbuotojai privalo atlyginti visą žalą. Kai vadovas pažeidžia fiduciarines pareigas arba specialiuosiuose įstatymuose jam, kaip vadovui, nustatytas pareigas, taikoma civilinė atsakomybė.

Deloitte.

Apie Deloitte

Deloitte yra vadinamos Deloitte Touche Tohmatsu Limited, Jungtinės Karalystės ribotos atsakomybės bendrovės, ir grupei priklausančios bendrovės narės („DTTL“). Kiekviena DTTL narė yra atskiras ir nepriklausomas juridinis asmuo. DTTL (dar vadinama „Deloitte Global“) pati savaime paslaugų neteikia. Daugiau informacijos apie DTTL ir jos bendroves nares galite rasti www.deloitte.lt

Deloitte teikia audito, mokesčių, finansų ir verslo konsultacijų bei teisės paslaugas privačioms bendrovėms, veikiančioms įvairiose srityse, bei valstybinėms institucijoms 150 šalių visame pasaulyje. Tarptautinis Deloitte bendrovių tinklas ir ilgametė patirtis vietinėse rinkose suteikia klientams daugiau galimybių efektyviai siekti tikslų, kad ir kur jie vykdytų savo veiklą. Daugiau kaip 244 400 Deloitte ekspertų visada stengiasi užtikrinti aukščiausią paslaugų kokybę ir tapti profesionalumo standartu visose srityse, kuriose veikia.

Apribojimas

Šiame leidinyje yra pateikiama tik bendro pobūdžio informacija ir ji negali būti vertinama kaip Deloitte Touche Tohmatsu Limited, grupei priklausančių bendrovių narių ir susijusių įmonių (apibendrinant, tarptautinio Deloitte bendrovių tinklo) patarimas, teisinė išvada ar konsultacija. Nė viena iš tarptautinio Deloitte tinklo bendrovių nėra atsakinga už nuostolius, atsiradusius dėl leidinyje skelbiamos informacijos.